

01.08.2013

Casetă tehnică: Datoriile de stat – caracteristici, dinamici și comparație

Casetă extrasă din:

[Raport asupra inflației nr.3, august 2013](#) ^[1]

Criza datoriilor din zona euro și problemele aferente bugetului de stat al Statelor Unite ale Americii au condiționat evoluția economiei mondiale în ultimii doi ani. Astfel, noțiunile de „datorie publică”, „datorie guvernamentală” și „datorie de stat” au devenit obligatorii în analizele macroeconomice ale experților și organizațiilor de specialitate. Deși la început fenomenul a fost prezentat ca relativ simplu, actualmente criza datoriilor din zona euro a devenit foarte complexă, accentuând necesitatea cunoașterii mai profunde a proceselor aferente. Totodată, fenomenul nu este nou, majoritatea țărilor înregistrând la un moment un nivel depășit al datoriei publice, inclusiv Republica Moldova. De exemplu, în perioada celui de-al doilea război mondial a crescut substanțial datoria publică în SUA, fenomen destul de frecvent în anii '80 în America Latină, niveluri înalte ale datoriilor publice ale unor țări europene s-au manifestat încă de la începutul anilor 2000, iar atingerea plafonului limită de îndatorare a SUA sau problemele aferente acesteia revin în actualitate frecvent începând cu anul 2011. De asemenea, datele privind datoria de stat a Republicii Moldova arată că până în anul 2002 economia națională înregistra niveluri majore ale datoriei de stat, nivelul maxim fiind atins în anul 1998, când datoria de stat a Republicii Moldova raportată la PIB a fost de 159.4¹ la sută.

Datoriile statelor membre ale Uniunii Europene sunt reglementate de Protocolul privind procedura de deficit excesiv al Tratatului de la Maastricht. Noțiunea de „datorie publică”, operată pentru țările europene, este definită ca datoria bugetului general brut consolidat la valoarea nominală la sfârșitul anului și cuprinde datoriile administrației centrale, ale administrațiilor statelor, ale administrațiilor locale și fondurile de securitate socială² - ceea ce este echivalent cu datoria de stat sau datoria guvernamentală. Conform documentului menționat mai sus pentru stabilitatea țărilor Uniunii Europene procentajul în PIB al datoriei publice este indicat să fie mai mic de 60 la sută. În cadrul aceleiași reglementări, țările membre sunt obligate să respecte și limita de 3 la sută pentru raportul dintre deficitul public planificat sau efectiv și PIB. Datele FMI indică pentru anul 2012 că cea mai mare pondere a datoriei publice în PIB din zona euro este cea a Greciei (159.6 la sută) – fapt binecunoscut în urma evidențierii Greciei în ultimii ani prin menținerea suspansului pe piețele financiare privind programele de finanțare în scopul evitării falimentului și a grevelor de amploare ale populației ce au avut loc ca răspuns la măsurile de austeritate adoptate de autoritățile elene. Conform datelor FMI pentru anul 2012, alte țări care se confruntă cu criza datoriilor publice sunt: Italia (127.0 la sută), Portugalia (123.0 la sută), Irlanda (117.1 la sută). Totodată, în anul 2012 a crescut substanțial ponderea datoriei publice în PIB a Spaniei, de la 69.1 la sută în anul 2011 la 84.1 la sută în anul 2012, din cauza implicării statului în diminuarea datoriei private cu scopul evitării aprofundării crizei sistemului bancar și, bineînțeles, a diminuării PIB, ceea ce din punct de vedere matematic a contribuit la majorarea valorii datoriei publice raportată la PIB. Actualmente și Cipru este pe lista țărilor europene cu probleme, însă ca și în cazul Spaniei este vorba de o criză a sistemului bancar, chiar dacă și nivelul în creștere a datoriei publice nu este de neglijat (Graficul nr.1).

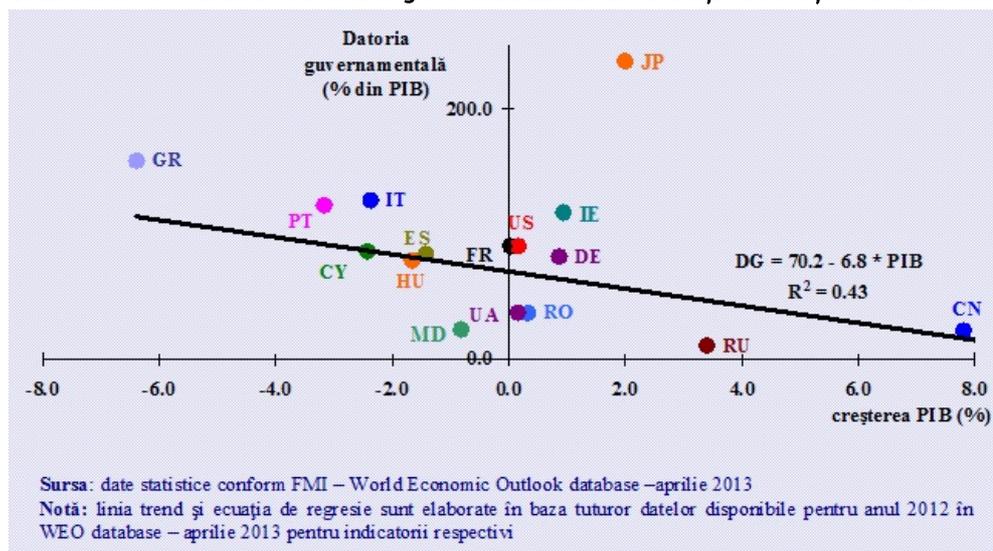
Constituția Statelor Unite ale Americii acordă Congresului competența exclusivă de a împrumuta bani. Până în anul 1917, Congresul autoriza direct fiecare emisie de obligațiuni, însă pentru a oferi mai multă flexibilitate în finanțarea implicării Statelor Unite ale Americii în Primul Război Mondial, Congresul a modificat metoda prin care se autorizează nivelul îndatorării statului în așa numitul „Liberty Bond Act”. În conformitate cu acest act, Congresul a stabilit o limită sau un plafon cu privire la valoarea totală a obligațiunilor, care ar putea fi emise în scopul împrumutării statului. Între anii 1940 și

2013 plafonul a fost majorat de 94 de ori. De obicei, plafonul îndatorării SUA este modificat împreună cu adoptarea bugetului pentru anul viitor, iar neconcordanța dintre aceste acțiuni în anul 2011 a cauzat așa-numita criză a plafonului datoriei. Congresul SUA a soluționat problema dată în august 2011, majorând plafonul îndatorării de la 14.294 la 14.694 miliarde de dolari, astfel evitându-se intrarea SUA în incapacitate de plată. Deși după august 2011 au mai urmat majorări ale plafonului de îndatorare, criza din anul 2011 a rezultat în stabilirea unor mecanisme mai complexe pentru ulterioarele majorări ale plafonului și pentru reducerea cheltuielilor bugetare. O prevedere în acest sens (adoptată la 31 decembrie 2012), stipulează că în cazul în care până la 31 decembrie nu a fost încheiat vreun acord privind cheltuielile bugetare pentru anul viitor, în scopul atingerii nivelului de 1.2 miliarde dolari SUA pentru deficitul bugetar în următorii 10 ani, să se opereze reduceri de cheltuieli guvernamentale și majorări de taxe.

Lider la capitolul nivel al datoriei publice este Japonia, cu o datorie publică raportată la PIB de 237.9 la sută înregistrată în anul 2012. De regulă, țările cu cel mai înalt nivel al calității vieții au cele mai mari datorii publice. Țările în curs de dezvoltare însă au un nivel acceptabil al datoriei publice. De exemplu, în cazul Federației Ruse rezervele naturale reprezintă surse semnificative de finanțare a bugetului de stat. Economii vecine, România și Ucraina la fel au un nivel acceptabil al raportului datoriei publice la PIB, însă în ultimii ani înregistrează creșteri semnificative, pentru anul 2012 FMI indicând valori de 37.0 la sută pentru România și 37.4 la sută pentru Ucraina (Graficul nr.1).

Pentru Republica Moldova echivalentul indicatorului datoriei publice reprezentativ și comparabil pe plan internațional reprezintă suma datoriei de stat și a datoriei UTA Găgăuzia din rapoartele prezentate de Ministerul Finanțelor (conform datelor prezentate de FMI la categoria Datoria Guvernamentală Brută). Conform legislației Republicii Moldova, datoria de stat reprezintă obligațiile contractuale pecuniare curente și scadente ale statului și dobânzile datorate și neonorate, apărute din calitatea statului de debitor sau fidejutor, fiind contractate în moneda națională sau în valută străină de Guvern în numele Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor. Pentru anul 2012, datele FMI arată că datoria de stat a Moldovei în raport cu PIB este de 23.8 la sută – valoare relativ acceptabilă în comparație cu datele pentru alte țări menționate mai sus. O diminuare semnificativă a indicatorului respectiv de la 159.4 la sută – valoarea maximă atestată în anul 1998, până la nivelul minim atestat de 18.8 la sută în anul 2008 se datorează faptului că ritmul de creștere a PIB a depășit cu mult ritmul de creștere a datoriei de stat. Începând cu anul 2009, datoria de stat a Republicii Moldova este în ușoară creștere din cauza inversării ritmurilor de creștere a indicatorilor respectivi, la baza majorării datoriei de stat fiind contractarea mai multor credite de către Republica Moldova.

Graficul nr. 1. Mărimea datoriilor guvernamentale în corelație cu creșterea economică în anul 2012

Totodată, de menționat că pentru aprecierea sustenabilității economiei unui stat, nivelul datoriei publice raportat la PIB reprezintă doar unul dintre mulți indicatori macroeconomici importanți de analizat.

Notă: În textul de mai sus, dacă nu este menționat altceva, orice referire la datoria publică, datoria națională, datoria de stat, datoria guvernamentală este echivalent cu **Datoria Guvernamentală Brută (General Government Gross Debt)** în contextul utilizării acestuia pentru comparație la nivel mondial.

¹ FMI, World Economic Outlook database – aprilie 2013, General government gross debt (% of GDP)

² Eurostat, Macroeconomic Procedure Imbalance Metodology

³ Legea RM cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat nr. 419-XVI din 22.12.2006

See also

Tags

[datoria de stat](#) ^[2]

[datorii de stat](#) ^[3]

[PIB](#) ^[4]

[datoria guvernamentală](#) ^[5]

[datorii guvernamentale](#) ^[6]

Source URL:

<http://www.bnm.md/en/node/52422>

Related links:

[1] <http://www.bnm.md/ro/content/raport-asupra-inflatiei-nr3-august-2013> [2] <http://www.bnm.md/en/search?>

[hashtags\[0\]=datoria de stat](#) [3] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=datorii de stat](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=datorii de stat) [4]

[http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=PIB](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=PIB) [5] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=datoria guvernamentală](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=datoria guvernamentală)

[6] [http://www.bnm.md/en/search?hashtags\[0\]=datorii guvernamentale](http://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=datorii guvernamentale)